

OSAAMISEN RAKENTAMISEN HAASTEET

Katsaus menneeseen ja kurkistus tulevaisuuteen

Veijo Hintsanen & Jouni Koski

10.4.2014

OSATTIINKO ENNENKÄÄN?

”Elettiinhän ennenkin vaik ojan takan oltiin,
ojapuita poltettiin ja ojast olta juotiin...”

eli

pärjätty on, vaikka eihän se aina hääviä ole ollut

AGENDA

1. Osaamisen rakentamisen haasteet
2. Koulutusjärjestelmän muutokset
3. Työelämän muutokset ja perinteet
4. Asiakaskunnan valmiudet ja odotukset
5. Teknologian tuomat mahdollisuudet ja haasteet
6. Talouden realiteetit
7. Polarisoitumisen vaarat
8. Hyvät käytänteet ja niiden levittäminen
9. Mukavuusalue ja siltä poistuminen
10. Ajattelun aiheita, muutospaineita

Osaamisen rakentamisen haasteet

1. Koko ikäluokan kouluttaminen
2. Elinikäisen oppimisen järjestäminen
3. Tasa-arvoisen järjestelmän ylläpito
4. Koko maan kattavan järjestelmän ylläpito
5. Osaavimman kansan tavoitteen toteuttaminen
6. Työelämäyhteyden tiivistäminen
7. Syrjäytymisen ehkäiseminen
8. Kansainvälistymisen edistäminen
9. Kilpailukyvyn parantamisen edistäminen
10. Laadun ja huippuosaamisen kehittäminen

Koulutusjärjestelmän muutokset

1. Peruskoulu-uudistus 1960- ja 1970-luvuilla
2. Keskiasteen uudistus 1970- ja 1980-luvuilla (tiedot, taidot ja asenteet...)
3. Aikuiskoulutuskeskukset 1970-luvulta alkaen
4. Opistoasteinen aikuiskoulutus 1980-luvulta alkaen
5. Ammattikorkeakoulut 1990-luvulta alkaen (integraatio- ja väyläkehitys)
6. Ammatillinen väylä yliopistoihin 2000-luvulta
7. Remontit 2010-luvulla
  - yliopistot, ammattikorkeakoulut, toisen asteen koulutus, peruskoulu,.....

Työelämän muutokset ja perinteet

1. Rakennemuutosten haasteet koulutukselle
2. Ennakoitavuuden vaikeutuminen
3. Osa-aikatyön tuomat realiteetit
4. Teknologian nopeutuneen uusiutumisen haasteet
5. PKT-sektorin merkityksen kasvun tuomat haasteet
6. Nykyjärjestelmän tunnettuuden ongelma
7. Oppilaitoskeskeisen kulttuurin murtamisen haasteet
8. Perinteisten toimintatapojen muuttamisen haasteet
9. Mukavuusalueelta poistumisen haasteet

Asiakaskunnan valmiudet ja odotukset

1. Työkokemuksen väheneminen / koulutusputki
2. ICT-osaamisen lisääntyminen / haaste opettajille
3. Sosiaalisen median merkityksen kasvu
4. Vaatimustason nousu / hyvään tottuneet nuoret
5. Sitoutumisasteen aleneminen / vapausasteet
6. Kansainvälistymisen valmiuksien kasvu
7. Taloudellisen riippumattomuuden tarpeen kasvu / opiskelun ja työn yhdistämisen tarve
8. Nöyrästä alamaisesta itsetietoiseksi asiakkaaksi

Teknologian mahdollisuudet ja haasteet

1. Uusiutumisen nopeutuminen / paineet kestävän perusosaamisen rakentamiselle ja osaamisen jatkuvan päivittämisen mahdollistamiselle
2. ICT ja sosiaalinen media mullistavat oppimiskäytännöt
3. Kansainvälinen tarjonta haastaa suomalaiset korkeakoulut uuden teknologian hyödyntämisessä
4. Opetushenkilöstön osaamisen kehittämisen merkitys on noussut uudelle tasolle
5. Ajasta ja paikasta riippumattomien toteutusten kehittäminen edellyttää lisääntyvää yhteistyötä
6. Teknologian kallistuminen edellyttää lisääntyvää yhteistyötä yritysten kanssa
7. Integraatiota koulutuksen ja työelämän välillä on syvennettävä

Talouden realiteetit

1. Opetusalan rahoitusnäkökulma on negatiivinen usean vuoden ajan
2. Osaamisen tasoa pitää silti pystyä nostamaan
3. Tiukassa tilanteessa saavutetut edut ja perinteiset toimintatavat haastetaan useaan kertaan
4. Myös koulutuspuutokset tulevat uuteen tarkasteluun
5. Integraatiota nuorten ja aikuisten koulutuksen toteuttamisessa on oleellisesti syvennettävä
6. Osa tutkintoon johtavasta koulutuksesta siirtyy työpaikoille
7. Tarve työssä oppimisen laadun parantamiseen kasvaa

Polarisoitumisen vaarat

1. Alueellinen polarisoituminen ja saavutettavuuden heikkeneminen
2. Yksilötason polarisoituminen menestyjiin ja syrjäytyjiin
3. Oppilaitostason polarisoituminen uudistujiin ja taantujiin
4. Opetushenkilöstön polarisoituminen edelläkävijöihin ja vanhan levyn soittajiin
5. Eriarvoistumisen lisääntymisen vaarat / valinnan vapaus, oppilaitosrankingit, "tulospohjainen" rahoitus

Lisää yhteisöllisyyttä, yhdessä tekemistä sekä hyvien käytäntöjen esille nostamista ja aktiivista levittämistä

Lisää panosta opetushenkilöstön osaamisen päivittämiseen

Hyvät käytänteet ja niiden levittäminen

1. Valtakunnallisesti organisoidut kehittämistoimet ja systemaattinen arviointi (KKA)
2. ARENEn alakohtaiset kehittämissryhmät / hyödyntäminen
3. Ammattikorkeakoulujen yhteiset kehittämishankkeet
4. Koko korkeakoulusektorin yhteiset kehittämishankkeet, kuten AHOT ja korkeakoulujen toiminnan arviointi
5. Ylemmän amk-tutkinnon kehittämisverkosto / työelämäyhteys
6. Insinöörikoulutuksen kehittämishanke Inssi / parhaat käytänteet ja kehittämisseminaarit
7. Korkeakoulukohtaiset uudet avaukset, kuten LbD ja P2P
8. Lisää pontta hyvien käytänteiden hyödyntämiseen

Mukavuusalue ja siltä poistuminen

Mukavuusmalli

- Eriytetty korkeakoulumalli
- Omat tilat ja palvelut
- Sirpaleinen toimipisteverkko
- Rahoitus turvattu
- Maksuton opiskelu
- Yhteiskunnallinen tehtävä
- Oppilaitospohjainen opiskelu
- Kansallinen orientaatio
- Säilyttävä vakiotarjonta
- Palkansaajapainotus
- Perinteinen oppiminen
- Oppilaitoskeskeinen toteutus

Haasteellinen malli

- Yhtenäinen korkeakoulumalli
- Yhteiset tilat ja palvelut
- Yhteiset kampukset
- Rahoitus niukkaa
- Osittain maksullinen opiskelu
- Yhteisvastuullinen tehtävä
- Työhön integroitu opiskelu
- Kansainvälinen orientaatio
- Uudistava joustava tarjonta
- Yrittäjyyspainotus
- Monimuotoiset oppimismallit
- Opiskelijakeskeinen toteutus

Ajattelun aiheita ja muutospaineita

1. Realiteettien tunnistaminen ja tunnustaminen
2. Korkeakoulun toimintojen sopeuttaminen realiteetteihin
3. Opiskelija keskiöön
4. Menetelmäremontti / parhaat käytännöt
5. Opetushenkilöstön osaamisen turvaaminen
6. Työn ja opiskelun integraation syventäminen
7. Mukavuusalueelta poistuminen